

NOVELLAPÁLYÁZAT

Méhes Károly

TÚSZ

*„Én nem csináltam semmit,
csak valamit csináltam!”*
(Egy rosszkedű 2 éves kislány)

Újsághír:

Kacsó községben tegnap déltájban V. József, a helyi általános iskola tanára egy szál géppisztollyal túszul ejtette az ebédlőben étkező gyerekeket és két felvigyázó tanárukat. Az incidensnek egy „magánakció” vetett véget késő délután, melynek eredményeképpen a nagy erővel kivonuló rendőrök könnyűszerrel tették ártalmatlanná az addigra meghunyászkodó férfit, aki elmondta, tettét tükröképe fölött érzett elkeseredése váltotta ki belőle.

– Azok az orvosok mind sarlatánok, csak a pénz kell nekik! – rikácsolta anya a telefonba azon a kioktató hangon, amit úgy ki nem állhatott, most mégis jólesett neki. – Ne hallgass rájuk, kislám, bűnözők azok, hidd el nekem. Gyere haza, majd itthon megvizsgál a Dódi bácsi. Születésedtől fogva ismer, ő nem fog hazudni. Gyere haza!

Hát persze, a Dódi bácsi! Rég túl van a nyolcvanon, és annak idején is csupán azon az alapon írta föl a családi Kalmopyrin-készlet feltöltésére a receptet, hogy ő is erdélyi. Kisgyerekként Ángyán Simon a doktor bácsinak kijáró rettegéssel vegyes érdeklődéssel leste mindig, immár kendővel a torka körül, a föltornyozott párnás ágyból, hogy az egybenyitott három szoba távoli ajtajában feltűnjön Dódi bácsi magas, hajlott hátú alakja. Amint észrevette kis páciensét, egész kopasz fejét betöltötte mosolya, még a csupasz feje búbja is vigyorgott, és feltartott mutatóujjal belekezdett szokásos monológjába, mintha így lett volna előírva:

– Ejnye, no, csak nem vagyunk betegek? A macska csípje meg az ilyet! Ó, látom, hogy nincs komoly bajunk, he? Kicsit köhögünk, ugye? Nem baj, néha kell köhögni.

Ilyeneket mondott Dódi bácsi öt percen keresztül, miközben a térdére támaszkodott a kezével, és a kis Simon képébe hajolt. Az, hogy a többes számot az orvosok királyi feljebbvalóságaként vagy mélységes részvéte jelzéseként használta, sosem derült ki. Azonban szavai, valamint teljesen hétköznapi orvosságai tökéletes kúrának bizonyultak, és az iskolás Simon legnagyobb bánatára Dódi bácsi a harmadik nap délutánján kinyilatkoztatta megfellebbezhetetlen ítéletét:

– Egészségesek vagyunk, mint a makk! Mit makk, mint a tők! – ez vicc volt a javából, és illett hatalmasat derülni rajt’, csatlakozva a szípkorka szellemi atyjához.

Míndez eszébe jutott Simonnak, míg egy hosszú teherautósor mögé szorulva hatvannal bandukolt. Elmosolyodott. Lehetetlenség, hogy Dódi bácsi hozzá tudna szólni az ő „gyilkos kórjához”, ahogy legtöbbször emlegette a testében burjánzó saját-testeszövetet. Egy sötét öltönyös, bús tekintetű urat látott maga előtt, kerek szemüveggel,

amint végtelen vég kelmét morzsol az ujjai között, kihúz egy szálat, elégeti, és ujjhegyeivel újfent olyan mozdulatot tesz, mint aki sót szór, és közben roppant komoly fejét ingatja.

Mikor a múlt ősszel negyvenéves lett, épp arról filozofált, hogy hál' istennek mindent elért az életben, és csak azért nem boldog, mert tudja, hogy innen már a hanyatlás következik, az ismétlések kínzó sorozata, a veszteséglista szaporítása, a vég kiskanállal való porciózása. De hát más az efféle gondolatok burjánzása két üveg cabernet sauvignon után, és nagyon is más, ha az a bizonyos kis erőszakos, követelődző maga-teszte-szövet burjánzik: az életét akarja, a fenébe is!

Kihúzódtott egészen a padkára, megnézte jobbról, a kanyarban jön-e valami. Aztán kivágott a záróvonalon át, és egyszerre lenyomott két pótkocsis IFA-t meg egy Kamaz dömpert. Ezek sose pusztulnak ki?

Anya hangja elől a telefonban sem lehet elbújni. Mióta apa meghalt, még szigorúbb, keményebb lett. Ő intézi a világ sorsát, egyedül intézkedik, egyedül formál véleményt. Egyedül történik hát az élete, ám Simon se különálló lény, hanem a része, akinek ugyanúgy parancsol, mint a kezének vagy a gondolatainak – még ha gondolatai néha elcikáznak is; legfeljebb ennyi Simon szabadsága kettejük kapcsolatában. Még sose jutott eszébe, hogy elartsa a fülétől a telefonkagylót vagy félbeszakítsa anyát. Legtöbbször azt felelgette, igen, igenis, megértettem, mintha örökös felettesétől kapna ukázokat. Ha bárki kérdezné, mi ez az egész, csak annyit felelne halkan:

– Anya végtelenül szeret engem.

És ez az igazság. Most hamarosan újból találkoznak, anya majd megmarkolja két csuklóját, mintegy bilincsbe verve Simont, így csókolja meg jobbról és balról.

– Kisfiam – mondja majd –, mutasd magad. Jól nézel ki, tudod? Szép vagy és erős. Bolond volt Margit, hogy otthagytott. Persze te is bolond voltál. Mindegy már. Én azt mondom, neked kutya bajod. Elhiszed?

Igen. Elhiszi. Még szép, hogy elhiszi! Ezért jött, hogy hallja, az égegyadta világon semmi baja, egészséges, mint a makk – mint a tők!

Két lába között megigazította a nadrágját. Megnyugtató ez a március vége, ez a természet szerinti föltámadásosdi. Már majdnem nyár van. Minden zöldell, ömlik az új szín, zúdul kifelé a földből az élet.

Lekanyarodott arra az istenverte mellékútra, ami tele volt gödörrel, de épp ezért ott sosincs forgalom, és rövidebb is tizenöt kilométerrel, mint a főút. Hagyta hármass sebességben a motort, hadd zúgjon. Ráállt a felezővonalra, és csak akkor tért le róla, ha egy-egy mélyebb kátyút került ki. Valóban senki nem járt erre.

Az éles, majdnem derékszögű kanyar után, közvetlenül a Kacsó nevezetű falut jelző tábla előtt, az út fölé boruló platánfák mentén egyre több rendőrségi rendszámú civil autót vett észre, majd az egyiknek a fedezékéből „Police” feliratú neonpiros mellényt viselő rendőr lépett az útra, s megálljt intett.

Simon letekerte az ablakot, érdeklődve várta az úttorlasz magyarázatát.

– Itt nem egyhamar halad tovább – emelte két ujját sapka nélküli homlokáéhoz tisztelegsképpen a bajuszos, marcona férfi.

– De hát mi történt?

– Valami buznyák bevette magát a községi iskolába egy kalasnyikovval, és fogva tartja a gyerekeket meg két tanárt.

– És mit akar?

– Állítólag óránként lelő egy kissrácot, ha nem teljesítik a követeléseit. Ötkor kezdi.
– Elképesztő – képedt el valójában Simon a kormány mögött.
– Úgyhogy jobban teszi, ha visszafordul, és halad tovább a főúton – mondta a marcona.

– Igen – felelte szinte oda se figyelve Simon. – És mit akar, mit mond?
– Dilinyós az ürge – vont vállat a férfi. – Azt mondja, romboljuk porig a házát, és gyújtuk föl. Nem semmi, mi? Ha látja majd a füstöt, előjön egy gyerekkel, de akkor meg az kell neki, hogy lőjük le.

– Micsoda?
– Ez az ábra. Azt akarja, hogy nyírjuk ki. Ott, a gyerek előtt. Mert neki nincs hozzá bátorsága. Más meg tudna ölni, de magát nem. A kurva anyját neki!

Simon a fejét csóválta.

– Mik vagyunk mi? Hóhérok? – kiabált a rendőr, és Simon autójának a tetejére csapott, hogy csak úgy kongott a bádög. – Elnézést – mondta aztán. – Útjára engedem.

Simon az órájára nézett. Negyed öt múlt. Anyának azt ígérte, legkésőbb ötre hazaér, teheti föl a kávé. De csak ült az autóban, beszíjazva, és egyszerre nagyon kíváncsi lett erre a gyáva öngyilkosra, aki ki akarja végeztetni magát egy márciusi szerda délután, az egyik legmelengetőbb tavaszi napon.

Kiszállt.

Olyan illatot érzett, amit a városban sosem. Édes, jóformán ismeretlen, mégis a lelke mélyén hordottan ismerős illatot, amit nem is egyszerűen a föld, a falu, a táj áraszt, hanem a pillanat. Hogy is sietne? El innen, mikor itt a legjobb? Hátranézett, s látta, hogy egy utána érkezett Zsuk már meg is fordult, és nagy pöfögéssel igyekszik vissza a biztonságos főút felé.

A rendőrkocsik mentén elindult előre. Helybéliek ácsorogtak a porták előtt, máris rézbarnára sült, gumicsizmás, katonanadrágos férfiak, melegítőnadrágos, világos nejlonotthonkát viselő asszonyok. Volt, ahol zsebkendőt tartottak az arcuk elé.

– Mit sírol itt a fülemben? – szólt indulatosan egy tarka pulóveres ősz férfi egy fiatalabb nőre. – Eriggy be a házba, ha sírol!

A nő visszafojtotta a hangját, és tett egy-két lépést előre.

Simon az iskola előtti tér szélén álló kupaktanács felé közeledett, mikor újabb rendőr kapcsolta le.

– Hová igyekszünk?

– Megnézem, mi zajlik itt.

– Csak úgy?

– Aha – mondta, és zakója belső zsebéből egy kis kártyát dugott a rendőr orra alá.
– És akkor mi van? Mit kezdjek a maga egészségbiztosítási kártyájával? Nem a dokinál humorítasz, öreg!

Simon szó nélkül elrakta a papírt, és egy másik igazolványt kotort elő. Megmutatta azt is.

– Elnézést! – vágta magát vigyázzba a rendőr, és szabályszerűen tisztelgett. – Oda-kisérem a kommandóparancsnok úrhoz – mondta alázatos hangon.

Simon bólintott, és ment a rendőr után.

A kupaktanácsba nem folyt bele, összehúzott szemmel nézte az alig száz méterre lévő iskola nap szikráztatta ablakait. Nem történt semmi. A rendőrök rádió adó-vevőn recsegetek egymásnak, Simon fülét megütötte, hogy helikoptert rendeltek. Csak tudná, minek. Ki akar itt repülni?

Hirtelen nagy mozgás támadt.

- Ott jön! – hallotta az izgatott kiáltást.
- Nála van egy gyerek!
- Mindenki a helyére!
- Teljes készenlét!

Látta, hogy az iskola alumíniumkeretes üvegajtaja mögött egy férfi jelenik meg, maga előtt tuszkolva egy kislányt. A bejáratnál megálltak.

– Szabad lesz egy pillanatra? – fordult oda Simon egy terepruháshoz, és elkérte tőle a gukkert.

Belenézett, és mikor sikerült beállítania az élességet, egyetlen halk szó hagyta el az ajkát.

– Vagy!

Érezte, hogy tetőtől talpig libabőr lett, többórás mozira való kép szaladt át az agyán. De erre voltaképp nem volt idő. Azonnal cselekednie kellett. Nem a gyerekeket akarta megmenteni. Hanem azt a férfit, ott, az üvegajtó mögött.

- Hol a hangosbeszélő? – fordult oda a tiszthez.
- Minek az magának? – emelte az fel bozontos szemöldökét.
- Majd meglátja.

Szájához emelte a fehér fémtölcser. Átment az úton, a nyitott nagykapun besétált az iskola udvarára. Egy hirtelen szélörvény port kavart körülötte, olyan volt, mint a westernfilmek magányos hőse, kezében egy szál colttal. Látta, hogy a férfi az ajtó mögött egy kislányt magához szorítva és rángatva vonul vissza a folyosó mélyére, hadonászik a kezében markolt fegyverrel.

– Vagyobrándy Jóska! Vagy! – recsegte a hangszórón át Simon elektromos hangja. – Hé! Mért nem voltál ott tavalyelőtt az érettségi találkozón? Tudod, hogy átépítették a „naplemente hálóját”?

Elhallgatott, a tölcser leeresztette maga mellé. A férfi odabent megtorpant, aztán visszafelé, megint az ajtó irányába indult. A kislányt a tarkójánál fogva tolta maga előtt.

– Mi az ebéd, Malacka? – harsogta Simon a hangszóróba. – Valami máj! Kimberger és Malacka, amint a várkörön bukácsolva, a legnagyobb szélben is kártyáztak! – Simon nagy rezonálást keltve nevetett. – És Füst Domonkos, aki azt képzelte, hogy golyó van a fejében! Téged kért meg, hogy vágd pofon balról, akkor majd a jobb fülén kijön a golyó! Utána hetekig kék szigetelőszalaggal kereszt alakban beragasztott füllel járkált még fürdeni is!

Simon tartott egy perc szünetet. A férfi egészen közel jött az ajtóhoz, és meredten kémlelt kifelé, jól lát-e.

– Vagy! – kiáltott Simon immár erősítő nélkül. – Bejövök hozzád. Semmi izgalom. Beszélgetünk a régi időkről. – Simon közben lassan egy-egy lépést tett a bejárat felé. – Pizok régen nem találkoztunk. Mikor megyünk binyiglával a kastélyhó? Itten mán, ottan mán!

Ott álltak egymással szemben az üveg két oldalán.

– A fegyvert nem adom! – kiáltott ki a férfi.

– Nem kell nekem a fegyvered, Vagy! – felelte Simon. – Most bejövök, jó?

A hangosbeszélőt lerakta a lépcsőre, kinyitotta a csapóajtót, és belépett.

– „Törje ki az első világháborút: Vagyobrándy!” Mi az istent csinálsz te itt?

– Te mit csinálsz itt, Szájmon? – kérdezte a férfi, és megint hátrált két lépést, mi-

közben még jobban szorította a megszeppent, szemüveges kislány tarkóját. Szeme résznyire összehúzódott, ritkás haja tövéből dőlt a verejték.

– Hogy hívják a kislányt? – szól Simon, és kezét kinyújtva, jobb mutatóujjával megérintette a gyerek pofigját. Tüzes forróságot érzett.

– Kata – mondta meglepődve a férfi. – Mit akarsz?

– Mért nem hagyod Katát, hadd menjen békével?

– A „szentmise véget ért”? Mi, Szájmon? – rángott végig egy torz vigyor a férfi arcán.

– Jó, felőlem maradjon. Helyes kislány vagy, Kata. Nem félsz, ugye? Vagy bácsitól nem kell félni. Vagy... Jóska bácsi, így hívjátok? – Simon leguggolt a kislány elé. – Jóska bácsinak rossz napja van. Biztos elmaradt a reggeli tornája, Edwárd duktor úr nem vezényelt neki fennhangon a jeges folyosón... egy-kettő-hár-négy! Csuda jó dolog a torna pedig.

– Mit akarsz, Szájmon? Honnan a francból kerültél ide? – kérdezte megint a férfi, de már lassú szóval, mint aki hirtelen a végletekig elfáradt.

– Mért nem megyünk valami nyugodt helyre, ahol beszélgethetünk? – kérdezte Simon. – A többiek meg menjenek haza. Későre jár.

– Ki küldött?

– Itt vagyok. Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adta érte, mintha nem tudnád.

– Na, ott vagyok – bólogatott aprókat a férfi. – Jó, menjünk fel a biosszertárba.

– Kata?

A férfi csak legyintett, és a fegyvert a vállára vetve, mint egy megfáradt harcos, elindult a folyosón.

– Ide figyelj, Kata – mondta hadarva Simon. – Én felmegyek Jóska bácsival a szertárba, jó?

A gyerek beszívott ajakkal, némán bólintott.

– Ha eltűntünk, szóljal a többieknek, hogy mehetnek haza. Nincs semmi baj. Mondd meg a rendőröknek, hogy várjanak türelemmel. Megértetted?

A kislány megint bólintott.

– Helyes. Nekem most szaladnom kell – mondta, és már szaladt is.

Mikor Simon betette maga mögött a szertár ajtaját, sikítás, kiabálás, nevetés és sírás zajos egyvelege szűrődött fel a földszintről, székszörgés, lábak dobogása, ajtócsapkodás, csörömpölés követte és olvasztotta magába.

Simon megállta, hogy ne lépjen az ablakhoz, hanem jó diákként beült az első padba, szembe a férfival, aki a katedrán ült, elterülve a széken, az állta a mellére bukva, mintha aludna. A fegyver a sarokba, a szemetesbe állítva nem fenyegetett már senkit.

Simon csöndben várt. Nézte Vagyobrándyt, akivel négy éven át osztotta meg napjait és éjszakáinként még az álmait is. Egy test nem lehetek, de egy lélek voltak. Tizenkét éve nem látták egymást, számolt utána hirtelen.

– És? Most jobb? – hallotta egyszer csak a férfi hangját.

– Tanár úr kérem, én nem készültem.

– Mit ökörködsz folyton? Kérdeztem valamit!

– Nem tudom.

– Azt sejtem. Mi a faszt is tudhatsz te, Szájmon. Sose érdekelt a világon semmi.

– Nono, nono!

– Semmi „nono”. Idejössz, és azt hiszed, ugyanott folytathatod a viccelődést meg

Malackázást, ahol száz éve abbahagytuk! Röhej! Szerinted semmi sem történt? Válaszolj, légy szíves!

Simon sóhajtott, nem ilyen beszélgetésre számított.

– Sokkal fontosabb és több biztos, hogy nem történt – felelte.

– Pedig nincsenek fontosabb és kevésbé fontos múltak. Minden egy rakás szar, ahogyan van. Állesz!

– Mért állesz? Ha állesz, akkor ma engem agyonlősz, mint egy kutyát. Állesz! – kiáltott most először Simon. Valaha is folyton veszekedtek, az arborétum lejtőin, kaputóin gesztikulálva. Senki sem értette, miért szeretik az egészségügyi sétákat ők ketten!

– Lőjelek agyon? – emelte fel a szemöldökét a férfi.

– Lőjél! Igenis, lőjél csak! – heveskedett Simon.

– És melyikünk jár jobban? Gyanús vagy te nekem!

– Lehet, hogy én! Mért ne?

– Micsoda prosztó vagy te, Szájmon! – mondta lassan a férfi. – Lenne pofád megkérni, hogy küldjelek át a másvilágra, mikor én akartam lelécelni. Lőjél le te engem! Ennyit igazán megtehetsz egy barátnak, nem? Ha már folyvást a régi szép időkre akarsz emlékezni. Tudod, hogy mikor másodikban belevágtad a töltőtollad hegyét a kézfejembe, olyan mély lett a seb, hogy még ma is látszik? Itt, ni – és a férfi bal öklét mutatta Simon felé. – Ehhez képest nem lenne nagy vászisztdász, hogy belém küldjél néhány golyóbist.

– Nem. Az én lelkemen nem fogsz te száradozni, Vagy!

– Ó, máris feloldozlak, et cum spiritum tuo!

– Mi van az én lelkemmel?

– Száradjon magában!

Hallgattak. Tényleg minden megváltozott volna? Hiszen mindenre, de mindenre emlékeznek. A férfinak hosszú idő óta nem jutott eszébe a seb a kezén, hiába látta naponta. Nézte a barátját, aki az életét mentette meg, és ezzel a legnagyobb gyalázatot követte el ellene.

Nem akart már másról beszélni.

Simon se nagyon. Mondja el, hogy rég eladta a lelkét, és mások titkaival foglalkozik hivatásos titoknokként? Vagy hogy úgylis hamarosan meghal, már kész az ítélet, csak Dódi bácsi körpecsétje hiányzik róla? Nem volt kíváncsi Vagyobrándy életére, hogy miért jutott el a mai délutánig, volt-e bármikor is boldog, és mért nem jött el a húszéves érettségi találkozására.

– Mennem kell – mondta Simon hirtelen. – Anyám vár, már így is késésben vagyok.

– Hogy van Erzsi néni? – kérdezte ekkor halkán a férfi.

Simon csodálkozva kapta fel a fejét, és eszébe jutott, hogy Vagyobrándy az anyja halála utáni nyáron, mikor oroszból megbukott, harmadik és negyedik között egy hónapot náluk töltött, szinte második gyermekként, együtt aludtak a nagy támlás ágyban, és esténként merő heccből megbuzították egymást, miközben hasfájásra nevettek magukat. „Davaj, paznakómisszja!” – lökődött egyszerre az agyába. Tényleg, ki ez az ürge? És ki ő maga?

– Kösz, jól van – mondta halkán Simon. – Értem aggódik csak, most, hogy már nem otthon lakom. De ez már csak így van.

Ismét beállt a csend. Simon mégse mozdult.

– Tudod, hogy kétszeres életmentő vagyok? – szólalt meg a férfi a katedrán.

Simon kérdő mozdulatot tett a kezével.

– Jó, mi? Majd viszik a koporsóm után a plecsniket bársonypárnán!

Simon elmosolyodott, és egy másodpercre behunyta a szemét. Kifinomult fülével hallotta, hogy a folyosón egy egész szakasz állig felfegyverzett rendőr helyezkedett el, és pillanatok kérdése, mikor rúgják rájuk az ajtót.

Egy képet látott, mintha készült volna ilyen fénykép; a lugasban ülnek ők ketten, és anya a vajos kenyerekhez méregzöld csípős paprikát tesz oda az asztalra.

Tikkasztó, halálíg tartó nyár van.

Olty Péter

LEVÉL

Hat óra. Szerda este. Nem is tudom,
mit írjak. Itt nincs semmi különleges;
kivéve persze azt, hogy a nagymamám
folyton velem foglalkozik. Ez zavar.

Nagyon remélem, hogy kijutok Török-
mezőre, ám elcsaptam a gyomromat
az éjjel, úgyhogy pár napig itt leszek.
Ha addig írnál, erre a címre íj.

JONATHÁN EMLÉKEZÉSE

Mindennap vele mentem vacsorázni, és
lassan sejteni kezdtem, hogy a vágy, mely e
Dávid-féle barátságunk alapja lett,
több, mint egyszerű vonzalom.

Jól emlékszem az első vacsorákra. Jobb-
oldalt ült nekem. Én néztem a láncot a
csuklóján, s ha felállt, lenge ruhája alól
felszívtam fiús illatát.

Aztán elmenekült – mert az apám nagyon
meggyűlölte. Tudom, hogy nemigen szabad
rágondolni. Minek sírjak utána, hisz
most már úgyse lehet velem.